

18. С. Kerbrat-Orecchioni. – 1996. – С. 16-17.

Генніш Фатіха. *Про ситуативно-тематичну організацію мовного матеріалу в процесі навчання російській діалогічній мові студентів-алжирців позамовного середовища.*

У статті розглядається питання про ситуативно-тематичну організацію мовного матеріалу в процесі навчання російській діалогічній мові студентів-алжирців позамовного середовища.

Ключові слова: *ситуативний принцип, мовний матеріал, процес навчання, студенти-алжирці, позамовне середовище.*

Gennish Fatikha. *About situation-thematic organization of linguistic material in the process of teaching of Russian dialogic speech of students-Algerians of Out of linguistic environment.*

In the article a question is examined about situation-thematic organization of linguistic material in the process of teaching of Russian dialogic speech of students-Algerians of out of linguistic environment.

Keywords: *situation principle, linguistic material, teaching process, students-Algerians.*

Данилюк С. С.

Навчально-науковий інститут іноземних мов
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ В АСПЕКТІ АНТРОПОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

Статтю присвячено висвітленню проблеми формування професійної компетентності майбутніх філологів у світлі антропологічного підходу. Використання зазначеного підходу у процесі формування професійної компетентності студентів лінгвістичних спеціальностей зумовлене необхідністю модернізації освіти й розроблення нових стратегій її розвитку, а також реалізації обґрунтованих змін стратегії вищої освіти. У статті виокремлено декілька принципів антропологічного підходу до формування професійної компетентності майбутніх філологів. Також виокремлено цільовий, результативний і технологічний компоненти моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу.

Ключові слова: *антропологічний підхід, професійна компетентність, освітня система, освітнє середовище.*

Постановка проблеми. Із початку 90-х років ХХ ст. українське суспільство перебуває в умовах переходу від однієї соціально-економічної системи до іншої. Цей перехід тісно пов'язаний зі зміною способу життя українців, переоцінюванням ними усталених норм і цінностей, у тому числі й у системі освіти. Реформування освіти в Україні передбачає створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина. Це сприятиме підвищенню інтелектуального потенціалу нації, всебічному розвитку особистості як найвищої цінності суспільства. Нині головною педагогічною ідеєю сучасності стає освіта впродовж життя. Її реалізація потребує значної уваги до загального розвитку особистості, її самостійності у прийнятті рішень і пізнавальної активності.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти постає завдання виховати упродовж навчання у ВНЗ компетентного фахівця, здатного розв'язувати різноманітні професійні завдання. У нашому випадку, йдеться про потребу формування професійної компетентності майбутніх філологів. Така компетентність формується за допомогою використання в едукативному процесі різноманітних підходів.

Аналіз досліджень і публікацій. Одним із них є аксіологічний підхід. Антропологічний підхід має виступити тією основою, на якій в руслі гуманної парадигми базуватиметься педагогічна освіта. Визначальною характеристикою антропологічного підходу є цілісне розуміння та вивчення Людини як біо-психо-соціо-культурної системи. У філософських роботах М. О. Бердяєва [3], М. Я. Боброва [5], П. С. Гуревича [7], В. В. Зеньковського [8], І. Канта [10], О. М. Лобка [13], В. М. Сагатовського [15], В. Н. Філіппова [17], М. Шелера [18] й ін. іде пошук концептуальних основ пізнання Людини. Вивченню людини як цілісної системи присвячено психологічні праці Б. Г. Ананьєва [1], П. П. Блонського [4], Л. С. Виготського [6], В. П. Зінченко [9], В. Є. Клочко [11], Д. О. Леонтьєва [12], Б. Ф. Ломова [14], В. І. Слободчикова [16] й ін.

Мета статті. За мету статті поставлено завдання висвітлити особливості формування професійної компетентності майбутніх філологів в аспекті антропологічного підходу.

Основні принципи підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу охоплюють [2, с. 80-82]:

1) антропологічний принцип, який забезпечує представленість образу Людини “як предмета виховання” та біо-психо-соціо-культурної системи у всіх структурних елементах (мета, зміст, технологія, результат) освітнього процесу вищої педагогічної школи. Він задає вектор спрямованості підготовки майбутніх філологів: пріоритетність людинознавчих питань;

2) аксіологічний принцип, який вимагає, щоб основою педагогічного процесу підготовки майбутніх філологів виступала ціннісно-сміслова орієнтація суб'єктів освіти на Людину як найвищу цінність. Слід пам'ятати, що в основі формування цінностей лежать значення, вербальні оцінки та невербальні засоби. Таким чином, цей принцип утілюється в навчальних програмах, які визначають знання, котрі виражають значення, та професійних цінностях викладачів ВНЗ, які служать основою вербальних оцінок і невербальних дій;

3) культурологічний принцип, який розглядається, по-перше, як можливість “зростити” культуру внутрішнього світу, насамперед, викладача, а потім і майбутніх філологів. Цей принцип забезпечує підвищення статусу педагогічних й інших гуманітарних дисциплін, їхнє оновлення, звільнення від примітивної повчальності та схематизму, виявлення в них духовності та загальнолюдських цінностей, тим самим сприяє становленню “культурного в людині”. По-друге, лише культура дає цілісне уявлення про Людину. Саме тому культурологічний принцип забезпечує наукову обґрунтованість і високу якість антропологічної підготовки майбутніх філологів;

4) діяльнісний принцип, який означає, що провідним способом професійно-педагогічної освіти є організація активної діяльності майбутніх філологів. Цей принцип передбачає перетворення суперпозиції викладача і субординованої позиції студента на особистісно рівноправні, визначає вибір засобів і способів досягнення мети, тактику професійної підготовки;

5) принцип системності, котрий розглядається, по-перше, як необхідна умова змістовної і структурно-функціональної єдності освітнього процесу педагогічного ВНЗ на основі антропологічного підходу. По-друге, як основа, яка дозволяє виявити компонентний склад системи та її підсистем, їхні зв'язки й відношення у процесі її функціонування й розвитку, а також досліджувати об'єкти як динамічні системи. Таким чином, цей принцип надає системний характер освітній діяльності майбутніх філологів і виступає основою у вивченні Людини як біо-психо-соціо-культурної системи;

6) принцип індивідуалізації, який передбачає визнання факту унікальності та неповторності кожної конкретної особистості, стверджує право майбутніх філологів на вибір свого самостійного шляху професійного розвитку. Цей принцип передбачає глибоке поєднання нерегламентованих, творчих видів діяльності з фундаментальною антропологічною підготовкою майбутніх філологів і конструювання на їхній основі свого

власного профілю навчання.

Цільовий компонент моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу представлений єдністю мети і завдань системи, комплексне розв'язання яких забезпечує її досягнення. У сучасній концепції педагогічної освіти, виходячи з уявлення, що вчитель – це не лише професія, сутність якої полягає у трансляванні знання, а висока місія створення особи, ствердження Людини в людині, мета системи педагогічної освіти розглядається як безперервний загальний і професійний розвиток фахівців нового типу. З позицій антропологічного підходу визначимо мету педагогічної освіти як становлення особистості майбутніх філологів, орієнтованого на Людину, котра розвивається.

Цільовий і результативний компоненти моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу розглядаються в їхній єдності. Результат процесу підготовки майбутніх філологів розглядається через категорію “професійно-педагогічна готовність”, під якою розуміють суб'єктивний стан особистості, котра вважає себе здатною і підготовленою до виконання професійної діяльності та прагне її виконувати.

Ключовою характеристикою професійної готовності майбутніх філологів до педагогічної діяльності вважається рівень їхньої науково-теоретичної готовності, тобто володіння необхідним для цього обсягом знань. Оволодіння знаннями розглядається не як самоціль, а як необхідна умова для вироблення “знань у дії”, тобто умінь і навичок, необхідних компонентів людської діяльності, від рівня сформованості яких, зрештою, залежить її успішність. Виокремлення провідної науково-теоретичної готовності здійснюється із урахуванням того, що навички і вміння, котрі є головними критеріями професійної готовності, в основі своїй мають саме знання [2, с. 82-83].

В результаті огляду тлумачень терміна “знання” в контексті антропологічної підготовки майбутніх філологів це поняття визначається як цілеспрямоване відбиття професійно-педагогічної реальності у свідомості майбутніх філологів, котре існує у вигляді певної антропоорієнтованої мовної системи, а також як необхідний елемент і передумова практичного ставлення майбутніх філологів до учнів “як предмету виховання”. Таким чином, знання як провідний компонент професійної готовності, основа навичок та вмінь, визначає зміст і спрямованість професійно-педагогічної діяльності, якщо значення, втілене в ньому, має особистісний сенс для суб'єктів цієї діяльності – майбутніх філологів. Спираючись на вищезазначене, у процесі конструювання результативного компонента моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу набуває актуальності необхідність інтерпретації теоретичної готовності майбутніх філологів із позицій знання-розуміння та професійних цінностей [2, с. 83-84].

Зміст теоретичної готовності майбутніх філологів на основі антропологічного підходу можна розкрити на рівні: 1) професійних цінностей: а) учень є найвищою цінністю; б) віра у можливість і здатності кожного учня; в) почуття відповідальності перед долею кожного учня; г) прагнення до розуміння внутрішнього світу та поведінки кожного учня; д) визнання за кожним учнем права на вільний вибір і відповідальність за його наслідки; 2) знання-розуміння: а) системного підходу до вивчення людини “як предмета виховання” та біо-психо-соціо-культурної системи; б) учня як цілісної системи; в) самого себе як цілісного, ціннісного, неповторного й унікального створіння, саморозуміння й самопізнання; г) того, що розвиток учнів є значущішою метою за засвоєння комплексу даних про світ як об'єкт наукового пізнання; д) того, що мета особистісного розвитку визначає конкретний зміст, форми і методи освіти; е) інтересів і потреб учнів.

Становлення “антропоорієнтованих” смислових структур професійної свідомості майбутніх філологів передбачає виникнення професійної позиції, яка сприяє формуванню гуманно-особистісних способів здійснення педагогічної діяльності. Відповідно, з позицій антропологічного походу, практична готовність майбутніх філологів включає такі вміння:

1) довірливо і відкрито спілкуватися, вести діалог; 2) слухати учнів, цікавитися їхньою думкою; 3) забезпечити активну роль учнів на уроці, перетворювати їх на співавторів едукативного процесу; 4) адаптувати навчальний матеріал до вікових й індивідуальних особливостей учнів; 5) позитивно взаємодіяти з родиною учня; 6) допомогти кожному учневі включитися в творчу діяльність; 7) створювати атмосферу любові і захищеності кожного учня; 8) допомогти учневі сформувати оптимістичне світосприйняття та світовідчуття; 9) вивчати індивідуальні особливості учнів із метою аналізу та надання їм індивідуальної допомоги [там само, с. 84-85].

Головне завдання в царині педагогіки полягає у визначенні головного напряму освітньої діяльності. Таким напрямом професійно-педагогічної освіти з позицій антропологічного підходу виступає формування у майбутніх філологів “антропоорієнтованої” свідомості та способів гуманно-особистісної взаємодії.

Отже, результативний компонент моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу характеризується його антропологічною (людинознавчою) готовністю, котра є єдністю “антропоорієнтованої” свідомості та гуманно-особистісної освітньої практики.

Крім результативного компоненту моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу, важливим є також і її цільовий компонент. Мета підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу полягає у формуванні вчителів, орієнтованих на ціннісне сприйняття Людини (учня) “як предмета виховання”, цілісне розуміння її як біо-психо-соціо-культурної системи та сприяє становленню її особистості, ствердження Людини в людині в едукативному процесі [2, с. 86].

При розробленні цільового компонента моделі професійної підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу, конкретизуючи мету в завданнях, такі завдання розглядають відповідно до компонентів професійно-педагогічної підготовки. Основне навантаження у процесі людинознавчої підготовки майбутніх філологів лежить на загальнопрофесійних дисциплінах, завдання яких полягає у глибокому осмисленні сутності Людини в контексті її освіти. Дисципліни предметної підготовки більшою мірою мають сприяти розвиткові практичних навичок і вмінь майбутніх філологів, необхідних в антропоорієнтованій освітній практиці [там само, с. 87].

Оновлення мети професійно-педагогічної освіти майбутніх філологів вимагає перегляду її основного засобу – змісту. Відповідно до цільового і результативного компонентів моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу зміна змісту освіти розглядається як її антропологізація, тобто відтворення у змісті образу Людини як біо-психо-соціо-культурної системи і “предмета виховання”.

Великого значення при розробленні змістового компоненту моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу набуває відбір навчальних дисциплін, які розкривають природу та сутність Людини “як предмета виховання” та біо-психо-соціо-культурної системи [там само, с. 89].

Для формування у майбутніх філологів у процесі професійної підготовки цілісної системи знань про Людину “як предмет виховання” та біо-психо-соціо-культурну систему слід забезпечити можливість отримання ними системно упорядкованої антропологічної інформації. Склад і обсяг навчальних дисциплін, а також послідовність їхнього вивчення за роками навчання визначаються навчальним планом, який складається у більшості випадків на основі емпіричного досвіду укладачів, оскільки принципи його побудови нині є недостатньо розробленими. Людина ж як біо-психо-соціо-культурна система передбачає особливу логіку пізнання [там само, с. 90].

Важливі передумови у розумінні Людини, у вивченні її душі й тіла, які виникли ще в давньогрецькій філософії, поступово оформилися в самостійну галузь філософської рефлексії, науку про людину – філософську антропологію. Філософсько-антропологічне вчення, котре розуміє Людину в її цінності та цілісності, має виступити світоглядною

основою педагогічної освіти. Таким чином, філософська антропологія, виступаючи “фундаментом” антропологічної освіти майбутніх філологів, вивчаючи власне Людське в людині, орієнтує майбутніх філологів на визнання самоцінності кожної конкретної Людини (учня) та розуміння сутності реальної Людини в її цілісності й унікальності.

Наступний крок у пізнанні Людини майбутніми філологами – це диференціація наукового знання, вивчення Людини “по частинах”. Такий “поділ” Людини “на частини” не означає порушення її цілісності, це лише можливість і необхідність акцентування уваги на тих чи інших сутнісних її характеристиках.

Структурними “елементами” Людини виступають біо-, психо-, соціо- та культурна підсистеми, які, у свою чергу, є системами нижчого порядку. Тому, відповідно до системного підходу, кожна підсистема Людини спочатку має розглядатися як єдине ціле. У змісті педагогічної освіти це положення може бути представлене такими навчальними дисциплінами, як:

- “Біологічна антропологія”, в якій людина досліджується як біологічна система, у її зв’язках і взаємовідношеннях із природним світом;
- “Психологічна антропологія”, котра вивчає психологію людини в її специфіці, орієнтована на розуміння системних психологічних характеристик людини;
- “Соціальна антропологія”, яка вивчає людину як соціальну систему, а також соціальні структури та взаємодію в них людей;
- “Культурна антропологія”, котра досліджує особливості зв’язку людини та культури [2, с. 91-92].

Для розуміння особливостей того чи іншого аспектного вияву сутнісних якостей Людини, її вивчення майбутніми філологами на наступному етапі розглядається як диференціація наукового знання про Людину. Створювані при цьому моделі окремих її “сторін”, не перетинаючись і не з’єднуючись, є аналітичним “розкладанням” цілісного об’єкту – Людини, вивчення якої передбачає і паралельний процес синтезу, інтеграції знань про неї.

Інтеграція, котра створює умови для зближення наук про людину, супроводжується взаємодією поняттєвих систем і перенесенням понять із одних галузей знання до інших. Звідси випливає, що у змістовому компоненті моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу на тлі диференціації наукового знання про Людину спільним, що поєднує людинознавчі дисципліни, виступають поняття. Для забезпечення антропологізації змісту професійно-педагогічної освіти й узгодження дій усіх суб’єктів, які взаємодіють у процесі підготовки майбутніх філологів, необхідною є спільна “мова спілкування” – базова система понять.

Сутність Людини як біо-психо-соціо-культурної системи і “предмета виховання” розкривається за допомогою низки таких понять, як “людина”, “особистість”, “виховання”, “освіта”, “розвиток”, “діяльність”, “свідомість”, “мова (мовлення)”, “культура”, “освітнє середовище”, “свобода”. Складаючи каркас будь-якої науки, поняття у своїй сукупності утворюють категоріальний лад. Антропологізація змісту професійно-педагогічної освіти майбутніх філологів пов’язана зі зміною категорій, із наповненням їх новим змістом. Завдання полягає не в тому, щоб знайти “єдино правильне” або “найадекватніше” значення, а в тому, щоб визначити, яке значення відповідає антропологічному контекстові, розв’язанню поставлених завдань.

Відповідно до логіки пізнання систем, наступним кроком у вивченні Людини майбутніми філологами є інтеграція навчальних курсів у комплексну дисципліну педагогічну антропологію – вчення про “Людину як предмет виховання” [2, с. 92-93].

Розв’язання питань підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу передбачає створення цілісного освітнього середовища в єдності його змістового та технологічного компонентів. Формування “антропоорієнтованої” свідомості майбутніх філологів залежить не лише від змісту, яким у процесі навчання він опановує, а й від

форми спілкування, зокрема, від педагогічної взаємодії, в умовах якої це формування здійснюється. Таким чином, актуальності набуває розгляд технологічного компонента моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу.

Відповідно до цільового, змістового та результативного компонентів моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу її технологічний компонент передбачає сукупність дій суб'єктів едукативного процесу, спрямованих на формування "антропоорієнтованої" свідомості та способів гуманно-особистісної взаємодії. В основу педагогічних технологій у цьому випадку має бути покладено "техніки", котрі забезпечують наповнення освітньої діяльності майбутніх філологів особистісним сенсом, і визначають ступінь їхньої активності, міру включеності у процеси пізнання й перетворення професійно-педагогічної реальності [там само, с. 94].

Розглядаючи технологічний компонент моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу як елемент загальної моделі, котра забезпечує технологічний аспект усього процесу людинознавчої підготовки майбутніх філологів, слід звернути увагу на ступінь активності суб'єктів освіти. Виходячи з того, що робота викладача ВНЗ розпочинається з майбутнім філологом – "учорашнім" випускником школи й завершується роботою з майбутнім філологом – "завтрашнім" педагогом-професіоналом, ступінь їхньої активності відповідно змінюється.

Слід зазначити, що зміна ступеня активності кожного конкретного студента – майбутнього філолога відбувається на різних етапах його професійної освіти. Обов'язковою умовою професійного становлення майбутніх філологів із позицій антропологічного підходу виступає те, що підсумковий ступінь взаємодії суб'єктів професійно-педагогічної освіти характеризує їхнє партнерство. Таким чином, антропологізація технологічного компонента підготовки майбутніх філологів реалізується через діяльнісний підхід й індивідуалізацію [там само, с. 96].

Як сукупність форм, методів і прийомів навчання технологічний компонент моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу може бути представлений такими елементами [там само, с. 97]: 1) проблемні лекції, перероблення навчального матеріалу в систему проблемних питань; 2) семінари-дискусії, продумування різних варіантів розвитку сюжетних ліній дискусії, проектування можливих ролей у дискусії, способів взаємодії її учасників; 3) наукові семінари, круглі столи, конференції (наукові та читацькі), захист рефератів; 4) рольові та ділові ігри, програвання і розбір конкретних навчальних ситуацій, гіпотетичне виокремлення зон імпровізації, тобто ситуацій, для яких складно заздалегідь передбачити поведінку учасників; 5) колективно-творчі справи, заняття самовираження та творчого пошуку; 6) тренінг умінь, сеанси психотехніки. Системоутворювальним елементом технологічного компонента моделі підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу виступає особистість викладача, який відповідно до поставленої мети використовує адекватні їй педагогічні технології.

Висновки. Підбиваючи підсумок моделювання підготовки майбутніх філологів на основі антропологічного підходу, можна зробити такі висновки:

1) модель професійної підготовки майбутніх філологів відображає підготовку майбутнього вчителя у вищій школі, її структуру і закономірний порядок, дозволяє проектувати цей процес на основі антропологічного підходу;

2) зазначена модель виступає опосередкованою ланкою у вивченні реальної людинознавчої підготовки майбутніх філологів.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. Серед подальших перспектив дослідження вбачаємо необхідність проаналізувати процес формування професійної компетентності майбутніх філологів із урахуванням інших підходів, зокрема, аксіологічного, завданневого, особистісного, діяльнісного, культурологічного, індивідуально-творчого й акмеологічного підходів.

Використана література:

1. *Ананьев Б. Г.* Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. – С.-Пб. : Питер, 2001. – 288 с.
2. *Андреева Е. В.* Особенности подготовки будущего учителя на основе антропологического подхода : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Андреева Елена Викторовна. – Бийск, 2002. – 188 с.
3. *Бердяев Н. А.* Царство Духа и царство Кесаря / Н. А. Бердяев. – М. : Республика, 1995. – 383 с.
4. *Блонский П. П.* Педология / П. П. Блонский. – М. : Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1999. – 288 с.
5. *Бобров М. Я.* Гомология как наука о материальной и духовной жизни человека в третьем тысячелетии / М. Я. Бобров. – Барнаул : Изд-во Алтайского ун-та, 1999. – 218 с.
6. *Выготский Л. С.* Мышление и речь / Л. С. Выготский. – М. : Лабиринт, 1999. – 352 с.
7. *Гуревич П. С.* Философская антропология / П. С. Гуревич. – М. : Вест, 1997. – 443 с.
8. *Зеньковский В. В.* Проблемы воспитания в свете христианской антропологии / В. В. Зеньковский. – М. : Школа-пресс, 1996. – 271 с.
9. *Зинченко В. П.* Человек развивающийся: Очерки российской психологии / В. П. Зинченко, Е. В. Моргунов. – М. : Тривола, 1994. – 333 с.
10. *Кант И.* Критика чистого разума / И. Кант. – М. : Наука, 1998. – 655 с.
11. *Клочко В. Е.* Воспитание как суверенизация личности / В. Е. Клочко // Проблемы и пути повышения эффективности воспитания студенческой учащейся молодежи : материалы Всерос. науч.-практ. конф. “Теория и практика воспитательной работы в высшей школе”, 21-23 марта 2000г. – Барнаул : БГПУ, 2000. – С. 20-24.
12. *Леонтьев Д. А.* Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности / Д. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1999. – 487 с.
13. *Лобок А. М.* Антропология мифа / А. М. Лобок. – Екатеринбург : Отдел образования администрации Октябрьского района, 1997. – 688 с.
14. *Ломов Б. Ф.* Системность в психологии / Б. Ф. Ломов. – М. : Московский психолого-социальный институт; Воронеж : НПО “Модэк”, 1996. – 383 с.
15. *Сагатовский В. Н.* Философия развивающейся гармонии (философские основы мировоззрения) / В. Н. Сагатовский. – С.-Пб. : ООО “Петрополис”, 1999. – Ч. 3: Антропология. (Человек и Мир: укоренена ли Вселенная в Человеке?). Заключение: Мировоззрение для XXI столетия? – 288 с.
16. *Слободчиков В. И.* Основы психологической антропологии. Психология человека: Введение в психологию субъективности / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М. : Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
17. *Филиппов В. Н.* Человек в концепции современного научного познания / В. Н. Филиппов. – Барнаул : БГПУ, 1997. – 380 с.
18. *Scheler M.* Die Stellung des Menschen im Kosmos / M. Scheler. – Bonn : Bouvier Verlag, 2007. – 67 S.

Данилюк С. С. Формирование профессиональной компетентности будущих филологов в аспекте антропологического подхода.

Статья посвящена освещению проблемы формирования профессиональной компетентности будущих филологов в свете антропологического подхода. Использование указанного подхода в процессе формирования профессиональной компетентности студентов лингвистических специальностей обусловлено необходимостью модернизации образования и разработки новых стратегий ее развития, а также реализации обоснованных изменений стратегии высшего образования. В статье выделены несколько принципов антропологического подхода к формированию профессиональной компетентности будущих филологов. Также выделены целевой, результативный и технологический компоненты модели подготовки будущих филологов на основе антропологического подхода.

Ключевые слова: антропологический подход, профессиональная компетентность, образовательная система, образовательная среда.

Danylyuk S. S. Formation of Future Philologists' Professional Competence in the Aspect of an Anthropological Approach.

The article deals with the highlighting of the formation of future philologists' professional competence in the light of an anthropological approach. The usage of this approach in the process of formation of the professional competence of students of linguistic specialties is conditioned by the need of modernization of education and development of new strategies of its development as well as implementation of changes in the strategies of higher education. The article highlights a number of principles of the anthropological approach to the formation of future philologists' professional

competence. The target, result and technological components of the model of future philologists' training on the basis of an anthropological approach are also identified.

Keywords: anthropological approach, professional competence, educational system, educational environment.

*Доброжанская В. В., Кириш С. М.
Одесский государственный экономический университет*

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ОБУЧЕНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ОБЩЕНИЮ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ

В статье анализируется проблема эффективного обучения языку профессионального общения в малых творческих группах студентов. Представлена новая образовательная технология креативного взаимодействия для обучения языку на основе использования авторской модификации стратегии У. Диснея.

Ключевые слова: активные методы обучения, развитие креативности, инновационные образовательные технологии обучения языку, коммуникативная компетенция в сфере профессионального общения, малая творческая группа.

Активное вхождение Украины в мировое образовательное пространство сопровождается существенными изменениями педагогической ментальности, образовательной парадигмы, поиском эффективных технологий обучения для оптимизации образовательного процесса. Качественные изменения в системе преподавания, в частности обучения языкам, связаны с интенсивным внедрением новых форм и методов обучения, переходом от репродуктивных методик к продуктивным.

Активные методы обучения, в отличие от догматичных, интенсифицируют познавательную деятельность учащихся, формируют стойкий интерес к учебным дисциплинам, необходимые умения и навыки использования знаний в будущей профессиональной деятельности. Анализ научно-педагогической и методической литературы, собственный многолетний опыт преподавания русского языка как иностранного доказывают, что максимально высоких результатов на продвинутом этапе обучения позволяют достигать интерактивные методы. Их высокая эффективность основана на вовлечении в когнитивную деятельность целостной личности, не только сознания, а также эмоционально-волевой сферы.

Сущность интерактивной технологии в обучении состоит в том, что учебный процесс предполагает постоянное активное взаимодействие всех его участников. Организация интерактивного обучения требует моделирования реальных жизненных и профессиональных ситуаций, использования ролевых игр, совместного решения проблем на основе анализа соответствующей учебной ситуации.

Интерактивные методы позволяют реализовывать педагогические установки сотрудничества и взаимодействия педагога и учащегося, личности и коллектива, стимулируя мотивацию на успех и достижения.

Современная высшая школа продуктивно использует в обучении компетентностно-деятельностный подход, основой которого становится формирование у учащихся набора компетентностей на основе обновленного содержания и в процессе деятельности. При таком подходе личность рассматривается как субъект деятельности, сама формируется в ней и в общении с другими людьми, определяет характер этой деятельности и общения.

Основные положения такого подхода заложены в психологии трудами Л. Выготского, А. Леонтьева, С. Рубинштейна, Б. Ананьева, И. Зимней. Проблему языковой и речевой компетенций исследовали зарубежные и отечественные ученые, в частности К. Брамфит, М. Кенел, М. Свейн, И. Родыгина, Т. Симоненко, Н. Шумарова и др.